

# Perusopetus

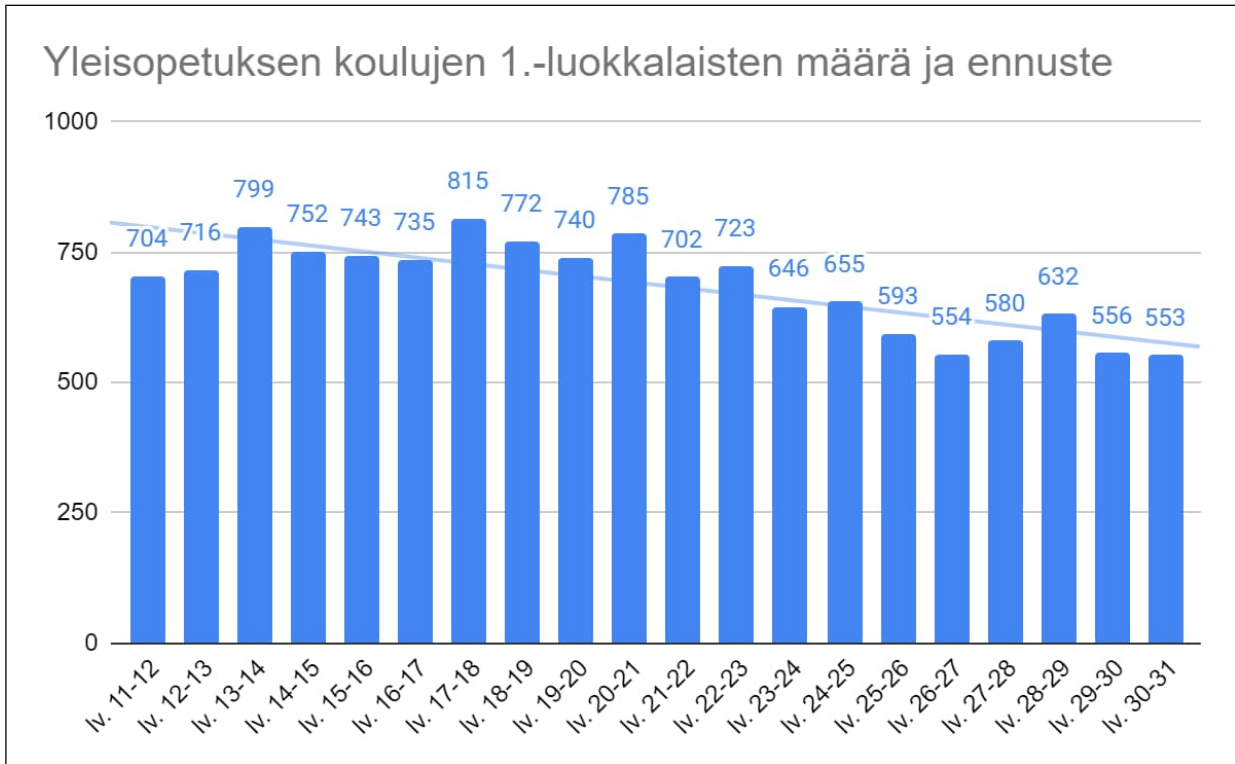
## Tilannekuva

Lukuvuonna 2024–2025 perusopetusta annetaan 24 koulussa, joista 14 on alakoulu, kolme yläkoulu, viisi yhtenäiskoulu ja kolme erityiskoulu. Pohjoisväylän koulu aloitti toimintansa uusissa tiloissa 1.8.2023 vuosiluokkien 1–6 osalta ja monitoimitalon laajenee yhtenäiskouluksi 1.8.2025 alkaen, kun alueen yläkoululaiset ja osa henkilöstöstä siirtyy Porin Lyseon koulusta Pohjoisväylän yhtenäiskouluun. Myötätuulen koulu siirtyy samassa yhteydessä väistötiloista Lyseo-kortteliin. Reposaaressa koulu on remontoitu ja peruskorjauksen myötä tiloissa käynnistetään vähäisen oppilasmäärän vuoksi joustava esi- ja alkuopetus, jossa luokanopettaja opettaa yhdistettyä esi- ja alkuopetuksen ryhmää. Ahlaisten monitoimitalon valmistuneen lukuvuodeksi 2025–2026. Palveluverkkopäätöksen (2020) mukaan vuoden 2024 jälkeen tarkastellaan uudelleen Kalaholman, Kankaan, Kyläsaaren ja Söörmarkun koulujen tilannetta.

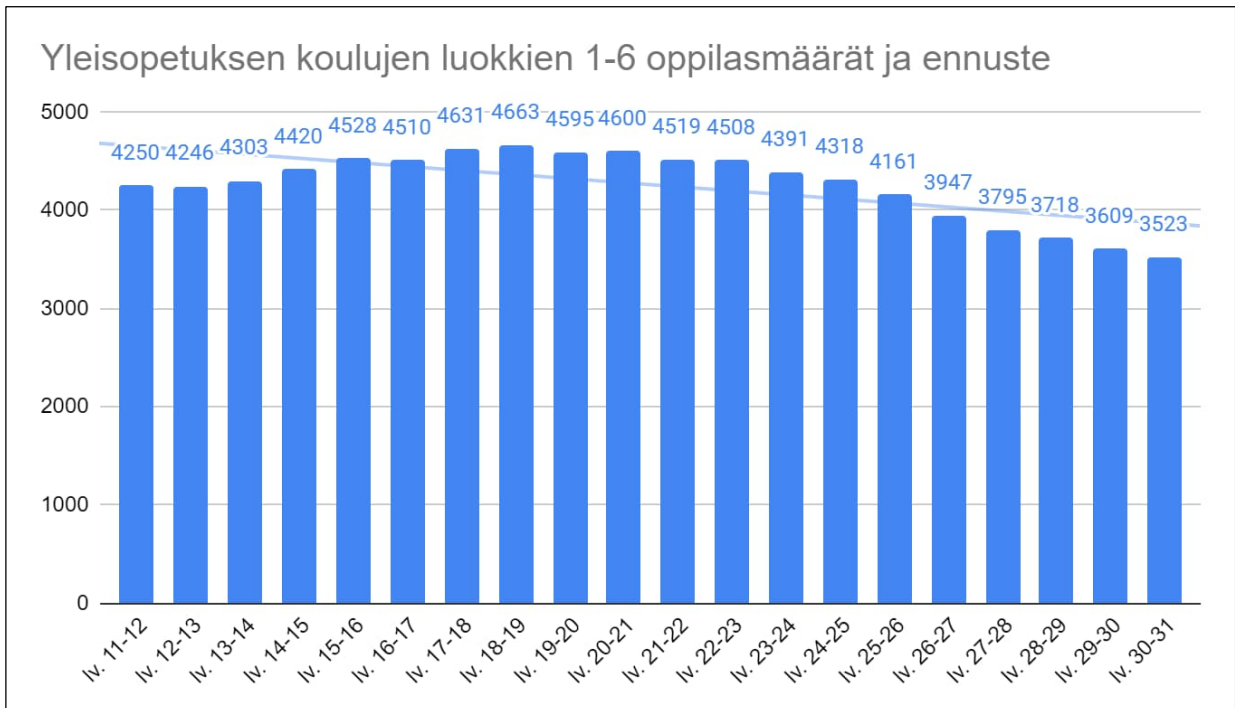
Perusopetuksen kokonaisoppilasmäärä on koulun alkaessa (22.8.2024) 7077 oppilasta, joka on 73 oppilasta vähemmän kuin vuosi sitten. Perusopetuksen virallinen tilastointipäivä on 20.9., jonka mukaisia lukuja käytetään perusopetuksen tunnuslukuina ja ne päivitetään myöhemmin myös tähän talousarvioasiakirjaan. Kokonaisoppilasmäärä ei sisällä perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaita, joita on 42 oppilasta ja joiden määrä vaihtelee lukuvuoden aikana. Yleisopetuksen koulujen oppilasmäärä on 6815 ja erityiskoulujen 362. Erityistä tukea annetaan erityiskoulujen lisäksi yleisopetuksen kouluissa pienryhmissä sekä yleisopetuksen luokissa opetusta eriyttämällä. Erityistä tukea saavia oppilaita on 791, joka on 11,2 prosenttia kokonaisoppilasmäärästä ja hieman valtakunnan keskiarvon (10,5 % vuonna 2023) yläpuolella. Erityisen tuen järjestelyjä on viime vuosina kehitetty kohti perusopetuslain mukaista inklusiivista mallia, jossa oppilaan saama tuki järjestetään mahdollisuuksien mukaan hänen lähikoulussaan. Erityisen tuen oppilaita 54 prosenttia käy koulua oman alueensa yleisopetuksen koulussa. Tehostettua tukea saavia oppilaita on 1001, joka on 14,1 prosenttia kokonaisoppilasmäärästä ja hieman vähemmän kuin keskimäärin valtakunnallisesti (15 % vuonna 2023). Oppimisen tuen monipuolistaminen ja inklusion edistäminen ovat keskeisiä perusopetuksen kehittämiskohteita. Perusopetuslakia ja opetussuunnitelman perusteita uudistetaan parhaillaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen osalta. Uudistetut normit tulevat käyttöön 1.8.2025 alkaen, jolloin tuen portaat näillä näkymin muuttuvat. Joustavan perusopetuksen ryhmien määrää lisättiin vuosi sitten. Ryhmiä on tällä hetkellä seitsemän ja niissä opiskelee koulun alkaessa 66 oppilasta. Sairaalakouluun on perustettu kaksi vuotta sitten nivelluokat, joissa opiskelee osastolle pääsyä odottavia tai omaan kouluun siirtyviä oppilaita.

Oppilasennuste on laadittu lukuvuoteen 2030–2031 asti. Oppilasennusteessa ei oteta huomioon perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaita. Viime lukuvuonna porilaisiin kouluihin tuli tavanomaista enemmän maahanmuuttajia myös muualta kuin sota- tai kriisialueilta. Nämä muuttajat voivat hieman hillitä oppilasmäärän laskua, vaikka eivät sitä pysäytä. Oppilasmäärät laskevat tarkasteltaessa koulun aloittavien määrää, vuosiluokkien 1–6 oppilasmäärää, vuosiluokkien 7–9 oppilasmäärää sekä kokonaisoppilasmäärää luokilla 1–9. Esimerkiksi noin 100 oppilaan lasku koulutuloikkaiden määrässä tarkoittaa laskennallisesti noin viittä aloittavaa ensimmäistä luokkaa vähemmän.

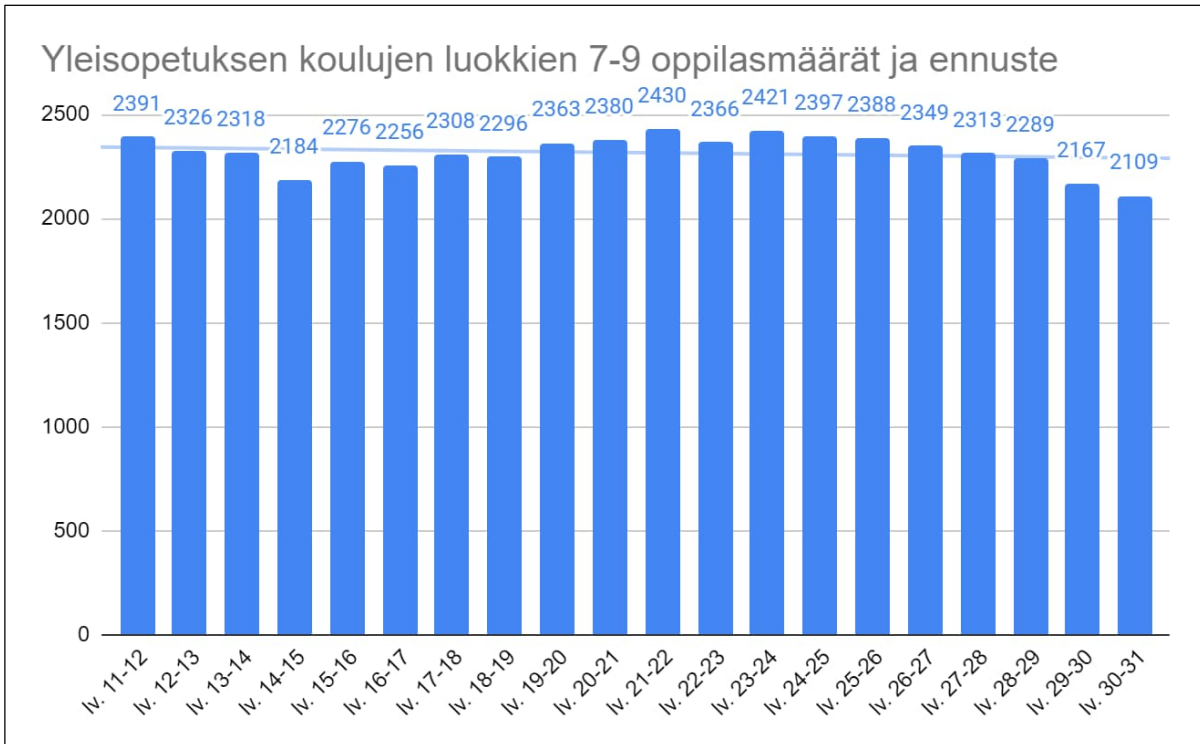
Oppilaita, joilla äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi, on 497. Näiden monikielisten oppilaiden määrä on kasvanut kolmessa vuodessa noin 180 oppilaalla ja kymmenessä vuodessa kaksinkertaistunut. Suuri osa monikielististä oppilaita osallistuu erilliseen suomi toisena kielenä- eli S2-opetukseen usean vuoden tai koko perusopetuksen ajan. Monikielististä oppilaita 42 opiskelee tällä hetkellä noin lukuvuoden kestävässä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa. Näiden valo-oppilaiden määrä vaihtelee lukuvuoden aikana, kun uusia suomen kieltä taitamattomia oppilaita muuttaa Poriin. Valo-ryhmiä on lukuvuoden 2024–2025 alkaessa neljä. Osalle monikielististä oppilaita järjestetään myös oman äidinkielen opetusta ja osalle oman uskonnon opetusta.



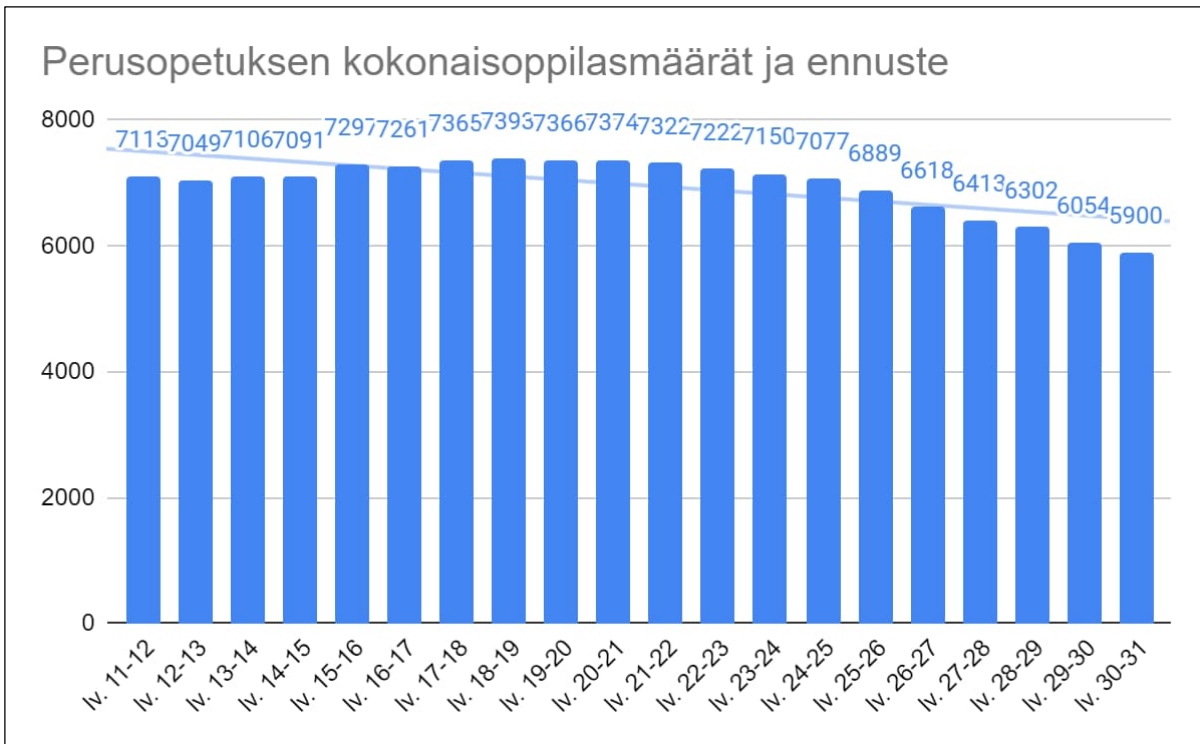
Kuvio 1. Yleisopetuksen koulujen 1.-luokkalaisten määrä ja ennuste



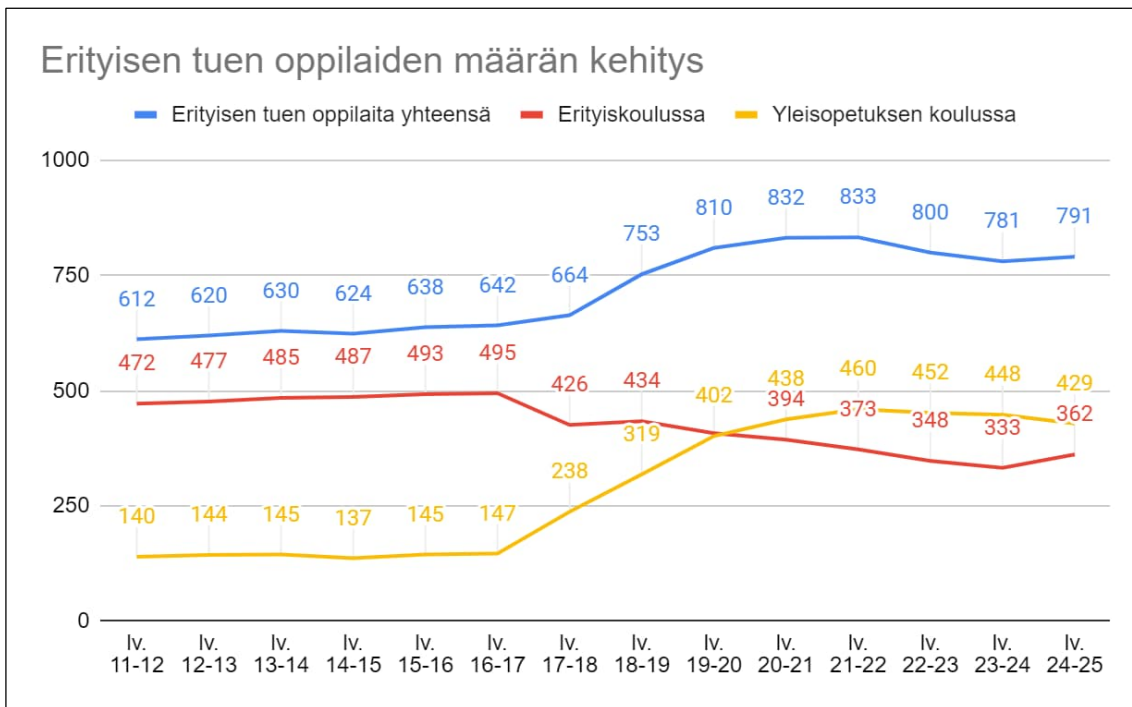
Kuvio 2. Yleisopetuksen koulujen oppilasmäärä ja ennuste vuosiluokilla 1-6



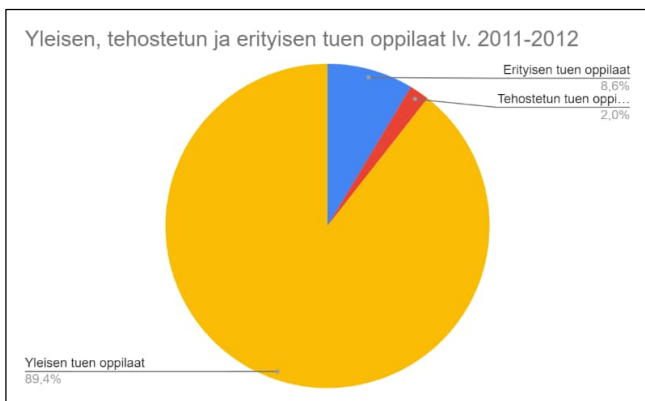
Kuvio 3. Yleisopetuksen koulujen oppilasmäärä ja ennuste vuosiluokilla 7–9



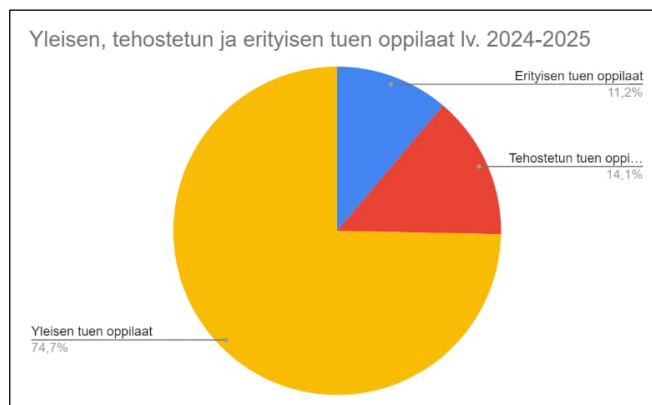
Kuvio 4. Perusopetuksen kokonaisoppilasmäärä ja ennuste



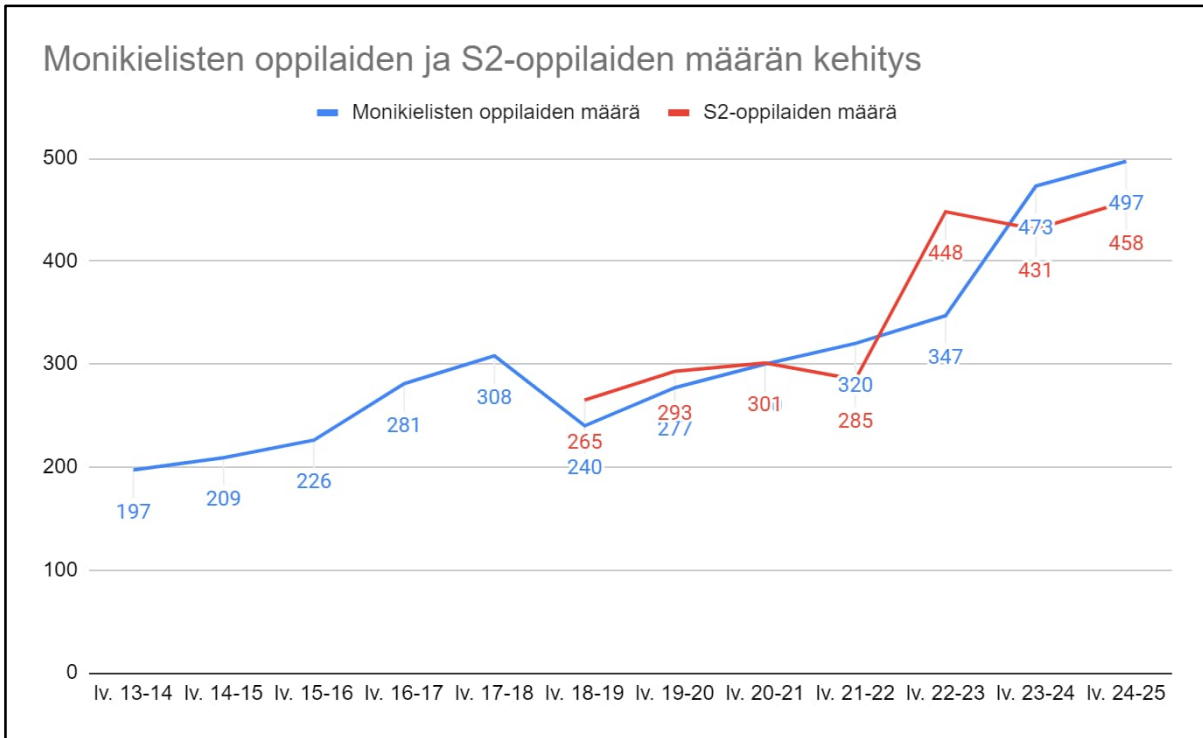
Kuvio 5. Erityisen tuen oppilaiden määrän kehitys



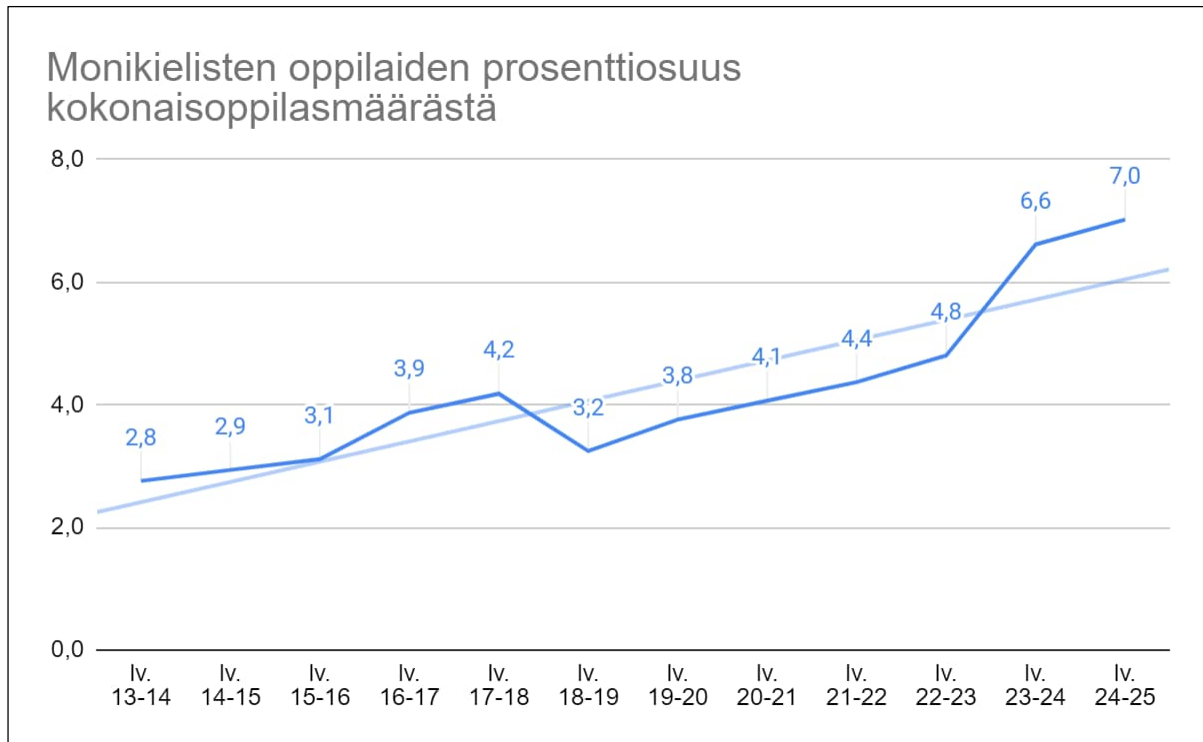
Kuvio 6. Yleisen, tehostetun ja erityisen tuen oppilaat lv. 2011–2012



Kuvio 7. Yleisen, tehostetun ja erityisen tuen oppilaat lv. 2024–2025



Kuvio 8. Monikielisten oppilaiden ja S2-oppilaiden määrän kehitys



Kuvio 9. Monikielisten oppilaiden osuus kokonaisoppilasmäärästä

## Opetuksen resursointi

Lukuvuonna 2024–2025 peruskouluilla on tuntikehystä käytössä kaikkiaan 13 423. Tästä erityisopetukseen kohdennetaan peruskouluissa 3 137, joka on 24 prosenttia käytetyistä tunneista. Tämän lisäksi yleisopetuksen koulut kohdentavat omaa tuntikehystään erityisopetukseen. Erityisopetustunteja jaetaan erityiskouluihin (1375 tuntia) ja yleisopetuksen kouluihin (1762 tuntia). Jokainen koulu on varannut osan tuntikehyksestään myös tukiovetuksen antamiseen. Yleisopetuksen kouluissa oppilaskohtainen tuntikehys on 1,7 tuntia sisältäen myös erityisopetuksen ja erityiskouluissa 3,8 tuntia. Opetusryhmien joustaviin järjestelyihin ja suurten ryhmien jakamiseen käytetään 244 tuntia, joka on noin 38 tuntia vähemmän kuin viime lukuvuonna. Nämä tunnit rahoitetaan pääosin kohdennetulla harkinnanvaraisella valtion erityisavustuksella, jolla lisätään myös koulunkäyntiohjaajaresurssia. Aiempina vuosina opetus- ja kulttuuriministeriöltä on saatu kohdennettua valtion erityisavustusta koronapandemian vaikutusten tasoittamiseksi. Avustuksella on tuettu oppilaiden mahdollisuuksia saavuttaa opetussuunnitelman mukaiset osaamistavoitteet lisäämällä tuki-, erityis- ja samanaikaisopetusta sekä koulunkäyntiohjaajaresurssia. Lukuvuodesta 2024–2025 alkaen avusta ei enää ole käytössä, mikä vaikuttaa opetuksen resursointiin.

Lukuvuonna 2024–2025 yleisopetuksen luokkien keskimääräinen koko on yleisopetuksen vuosiluokilla 1–6 18,8 ja 7–9 luku on 20,4. Tässä luvussa ei ole mukana erityisopetuksen pienryhmät eikä joustavan perusopetuksen ryhmät. Luokkien koot vaihtelevat kouluittain. Esimerkiksi alakoulussa isoin luokka on 31 oppilaan luokka ja pienin kymmenen oppilaan luokka. Oppilasmäärä opetustuntia tai yhtä opettajaa kohden on kouluissa varsinaista luokkakokoa pienempi, koska opetukseen kohdennetaan jakotunteja ja samanaikaisopetusresurssia.

Elokuussa 2024 päätoimisia opettajia oli perusopetuksessa 540. Heistä 438 on vakituisia ja 102 määräaikaista. Päätoimisista opettajista on erityisopettajia ja erityisluokanopettajia 127, joista 103 vakituista ja 24 määräaikaista. Vailla opettajan kelpoisuutta on 28 määräaikaista opettajaa. Rehtoreita on 24, joista kahdeksan on koulunjohtajia. Sivutoimisia tuntiopettajia on 14. Opettajien määrät täsmentyvät myöhemmin. Koulunkäyntiohjaajia on 227, joista vakinaisia on 155 ja määräaikaista 72. Koulunkäyntiohjaajista osa työskentelee sekä koulussa että iltapäivätoiminnassa. Kymmenen ohjaajaa työskentelee pelkästään iltapäivätoiminnassa. Tämän lisäksi eri tehtäviä tekee päivittäin vaihteleva määrä sijaisia. Hankerahoituksella on kokeiltu uudenlaisia oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyviä tehtäviä hoitavia henkilöitä, kuten konsultoivat erityisopettajat, kielellistä tukea monikielisille oppilaille tarjoava kietu-opettaja, kiertävät koulukäyntiohjaajat ja kouluvalmentajat.

## Tulevaisuuden haasteet ja kehittämistarpeet

Keskeinen tulevaisuuden haaste on kaikille oppilaille yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen perusopetuksen järjestäminen. Opetuksen resursointia tulee kehittää koulutuksellista tasa-arvoa edistäväksi ja yhä erilaisemmat taustat ja oppimisen edellytykset huomioon ottavaksi. Lähikouluperiaatteen toteutuminen edellyttää oppimisessaan ja koulunkäynnissään tukea tarvitsevien oppilaiden opetuksen sekä koulujen toimintakulttuurin kehittämistä. Koulun tulee myös tarjota kaikille oppilaille elinikäisen oppimisen ja tulevaisuuden mahdollisuuksien varmistamiseksi riittävät perustaidot. Oppilaiden hyvinvoinnin ja koulunkäyntivalmiuksien varmistaminen vaatii aiempaa verkostomaisempaa työskentelyä, koulujen hyvinvointityön ja osaamisen vahvistamista sekä saumatonta yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Keskeistä on myös tulevaisuuden tarpeisiin vastaaminen kehittämällä pedagogiikkaa, työtapoja ja oppimisympäristöjä. Digitaalinen oppiminen ja teknologiakasvatus sekä erilaiset kestävän tulevaisuuden teemat ovat yhä tärkeämpiä. Oppivelvollisuuden laajeneminen vaatii perusopetukseen entistä joustavampia ja yksilöllisempiä toimintatapoja sekä tehostettua ohjaustoimintaa.

Ikäluokkien pieneneminen ja kaupungin sisäinen muuttoliike vaikuttavat koulujen oppilasmääriin ja haastavat luokkamuotoisen opetuksen järjestämistä, pedagogiikkaa ja johtamista. Vähenevät koulutulokkaiden määrät pienentävät entisestään pienten koulujen oppilasmääriä ja aiheuttavat hankalan kokoisia ensimmäisiä luokkia myös isompiin kouluihin. Opetuksen ja muiden palvelujen järjestämiseksi on sopeuduttava vuosittaisiin muutoksiin ja yhä enemmän erilaisiin joustaviin ratkaisuihin. Toisaalta taas ennakoimattomat muutokset voivat muuttaa toimintaympäristöä, kuten viime vuosina on huomattu.

Hallinnon ja erityisesti tukipalveluiden riittävä taso on turvattava. Hallintoa ja tukipalveluita uudistettaessa tulee varmistaa, että kouluilla on mahdollisuus keskittyä lainmukaiseen perustehtäväänsä eli kasvatukseen ja

opetukseen sekä oppilaiden hyvinvoinnin turvaamiseen, eikä aikaa voi käyttää muiden toimijoiden tehtävien hoitamiseen.

### Perusopetuksen järjestämiseen liittyvät riskit

- Oppimisen tuen tarve kasvaa ja oppilaiden moninaiset hyvinvointiin liittyvät haasteet, kuten mielenterveyden haasteet, edellyttävät palvelujen lisäresursointia.
- Henkilökunnan saatavuus joissakin ammattiryhmissä (erityisopettajat, opinto-ohjaajat) ja kaukana keskustasta sijaitsevilla alueilla.
- Henkilöstöressurssin sopeuttaminen oppilasmäärien muutoksiin ja muuttuvaan palvelutarpeeseen.
- Oppilasmäärän lasku hankaloittaa opetuksen järjestämistä tarkoituksenmukaisella tavalla vaikuttaen koulujen kokoon ja aloittavien ensimmäisten luokkien kokoon ja määrään.
- Koulujen eriytymiskehitys.
- Palveluiden saatavuus hyvinvointialueelta.
- Hallinnon ja tukipalvelujen työn siirtyminen osittain rehtoreiden, koulusihteereiden ja opetusyksikön hallinnon vastuulle.
- Valtion erillISRahoituksen väheneminen ja siitä seuraavat opetus- ja koulukäynninohjaajaresurssien sekä kehittämisresurssin pieneneminen

### Toiminnalliset tavoitteet

<b>PAINOPISTE</b>	Osaava Pori		
<b>TAVOITE</b>	KOULUTUSTARJONTA VARHAISKASVATUKSESTA YLIOPISTOON		
<b>TEKO</b>	Terveelliset, turvalliset ja tarkoituksenmukaiset oppimisympäristöt sekä laadukas opetus varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.		
<b>TOIMENPIDE</b>	Edistetään koulutuksellista tasa-arvoa ja inklusiota. Opetuksen resursoinnissa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet ja taustat.		
<b>MITTARI 1</b>	Yleisopetuksen kouluille jaettu erityisopetusresurssi suhteessa oppilasmäärään.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		3,8 t/opp. (22.8.24)	sama tai suurempi kuin lähtötaso
<b>MITTARI 2</b>	Erityiskoulujen erityisen tuen oppilaat / yleisopetuskoulujen erityisen tuen oppilaat = suhdeluku	0,8 (22.8.24)	sama tai pienempi kuin lähtötaso
<b>MITTARI 3</b>	S2-opetukseen ja kielelliseen tukeen jaettu resurssi S2-opetukseen osallistuvaa oppilasta kohden	0,7 tuntia/S2-opp.	sama tai suurempi kuin lähtötaso

<b>PAINOPISTE</b>	Osaava Pori		
<b>TAVOITE</b>	KOULUTUSTARJONTA VARHAISKASVATUKSESTA YLIOPISTOON		
<b>TEKO</b>	Terveelliset, turvalliset ja tarkoituksenmukaiset oppimisympäristöt sekä laadukas opetus varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.		
<b>TOIMENPIDE</b>	Edistetään keskeisten tulevaisuuden taitojen oppimista kaikissa kouluissa ja kaikilla luokka-asteilla.		
<b>MITTARI 1</b>	6. luokan ja 9. luokan päättäneiden lukuaineiden / kaikkien aineiden keskiarvon keskiarvo	Lähtötaso	Tavoitetaso
		6. lk = 8,0/8,0 9. lk = 7,9/7,7 (kevät 2024)	sama tai suurempi kuin lähtötaso
<b>MITTARI 2</b>	Lukuseula-tutkimus tehdään kaikille 2., 5. ja 7. luokan oppilaille	Syksyn 2024 määrä	Tehty kaikille
<b>MITTARI 3</b>	Kouluille on laadittu tietosuoja ja -turvan huomioonottava tekoälyn käyttöön liittyvä ohjeistus ja materiaali	Ei	Kyllä

<b>PAINOPISTE</b>	Hyvinvoiva Pori		
<b>TAVOITE</b>	JOKAISELLA PORILAISELLA ON MAHDOLLISUUS TERVEELLISEEN, AKTIIVISEEN JA TURVALLISEEN ELÄMÄÄN		

TEKO	Syrjäytymisen ehkäisemiseksi vähennämme yksinäisyyttä ja osattomuutta.		
TOIMENPIDE	Vahvistetaan kouluun kiinnittymistä ja vähennetään koulupudokkuutta ja poissaolojen määrää.		
MITTARI 1	Oppilaiden poissaoloprosentti (kunnan ka) on laskenut	Lähtötaso	Tavoitetaso
		7,8 (kevät 2024)	Sama tai pienempi kuin lähtötaso
MITTARI 2	Yläkoulujen luokanohjaajien ryhmäyttämiseen liittyvän osaamisen edistämiseksi on laadittu ja käyttöön otettu koulutus suunnitelma	Ei	Kyllä
MITTARI 3	Koulukiusaamistapausten merkitsemiseen ja niiden seurantaan on sovittu yhteiset käytänteet.	Ei	Kyllä

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	PORI ON LASTEN JA NUORTEN KAUPUNKI		
TEKO	Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi on meille erityisen tärkeää.		
TOIMENPIDE	Luomme rakenteita ja toimintatapoja, joilla tuemme oppilaiden hyvinvointia. Teemme vahvaa yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.		
MITTARI 1	Koulujen järjestyssäännöt ja toimintatavat on yhdenmukaistettu oppilaiden kännykän käytön osalta	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei	Kyllä
MITTARI 2	Yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa on sovittu Move!-tulosten käyttämisestä kouluterveydenhoidon tarkastuksissa.	Ei	Kyllä



## Taloudelliset tavoitteet

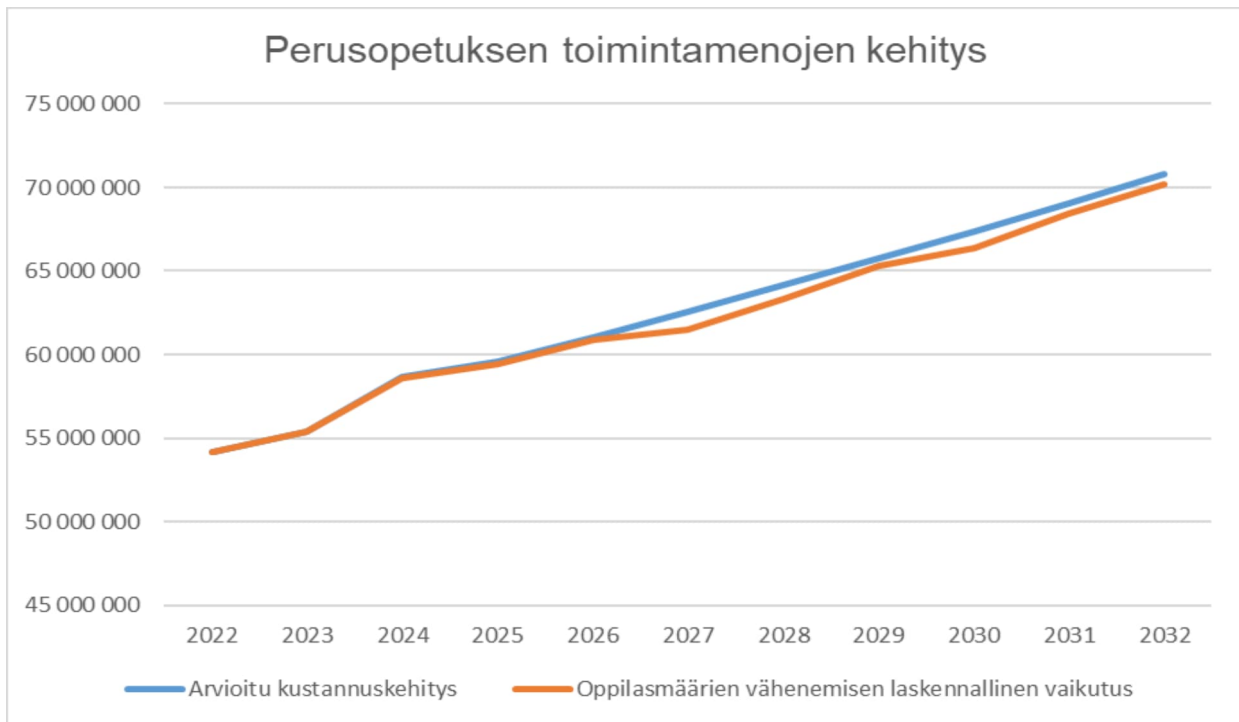
1. Perusopetuksen opetustoiminnan yksikkökustannus €/oppilas kasvaa enintään talousarvion palkankorotusten verran. Lähtötaso vuosi 2023. Talousarvion 2025 palkankorotukset 5,15 % vuoden 2024 alun tasoon.

Lähtötaso 4683 €/oppilas

Tavoitetaso: 4924 €/oppilas

2. Perusopetuksen käyttökustannukset eivät nouse vuositasolla enempää kuin Tilastokeskuksen Julkisten menojen hintaindeksi (opetustoimi)

Tavoitetaso: Perusopetuksen käyttökustannusten kasvu on enintään vuoden 2025 toteutuneen hintaindeksin verran



Perusopetuksen kustannuskehitykseen vaikuttavat tulevina vuosina oppilasmäärän väheneminen, yleinen kustannustason nousu sekä lainsäädännön muutokset.

Perusopetuksen kustannuskehitystä on arvioitu vuosittaisen 2,5 %:n kasvun mukaisesti, mikä perustuu nykytilanteeseen sekä talousennusteissa arvioituihin tulevien vuosien kustannusten nousuun. Ikäluokkien pieneneminen vaikuttaa tulevina vuosina oppilasmäärien vähenemiseen. Oppilasennusteiden mukaan perusopetuksen oppilasmäärät laskevat lukuvuodesta 2025-26 lukuvuoteen 2030-31 mennessä yhteensä 989 oppilasta. Karkeasti kustannusvaikutuksia voidaan arvioida nykyisen kouluille jaettavan oppilaskohtaisen tuntikehyksen pohjalta. Lukuvuonna 2024-25 ala- ja yläkoulujen oppilaskohtaisen perustuntikehyksen määrä on noin 1,43 vuosiviikkotuntia/oppilasta kohden. 989 oppilaan vähennys laskee perusopetuksen tuntikehystä vuoteen 2030-31 mennessä noin 1414 tuntia, mikä tarkoittaa noin 3,4 miljoonan euron kustannusten säästöä nykytasolla mitattuna. Lisäksi laskennallisesti ateriapalveluista ja oppilaskohtaisen käyttörahan vähenemisestä voidaan laskea kustannussäästöt. Ateriapalveluiden osalta kustannussäästö olisi 0,6 miljoonaa euroa ja oppilaskohtaisen käyttörahan vähennys noin 0,2 miljoonaa euroa. Yhteensä laskennalliset kustannussäästöt olisivat noin 4,2 miljoonaa euroa lukuvuoteen 2030-31 mennessä. Toisessa kaaviossa on kuvattu edellä mainittua oppilasmäärien vähenemisen laskennallista vaikutusta talouskehitykseen.

Oppilasmäärien vähenemisen vaikutukset kustannuksiin eivät kuitenkaan toteudu suoraviivaisesti edellä kuvatun mukaisesti. Oppilasmäärien vähenemisen seurauksena pienissä kouluissa on entistä pienemmät luokat ja isoihin kouluihin muutokset voivat aiheuttaa hankalan kokoisia ensimmäisiä luokkia opetuksen järjestämisen kannalta. Näiden vuoksi on tuntikehyksen kasvattamisella tuettava etenkin pieniä kouluja, jotta riittävä ja laadukas opetuksen taso turvataan. Opetuksen ja muiden palvelujen järjestämiseksi on sopeuduttava vuosittaisiin muutoksiin ja yhä enemmän erilaisiin joustaviin ratkaisuihin. Lainsäädännön muutokset edellyttävät myös opetuksen tukitoimien sekä opintojen ohjauksen ja oppilashuollon lisäämistä. Edellä mainitut toimet lisäävät perusopetuksen kustannuksia. Toisaalta tukitoimiin on panostettava, koska niillä edistetään koulutuksellista tasa-arvoa, otetaan huomioon erilaisten oppilaiden taustat ja tarpeet ja turvataan laadukas opetus. Kustannuksia lisäävät opetuksen tukitoimet muun muassa erityisopetuksen tuntilisäykset sekä joustavat opetusjärjestelyt ja opinto-ohjaus. Myös valmistavan opetuksen oppilasmäärien kasvu vaikuttaa kustannuksia lisäävästi ainakin lähivuosien ajan. Perusopetuslain muutos 1.8.2023 velvoitti kunnat ehkäisemään poissaoloja ja puuttumaan niihin suunnitelmallisesti. Opetus- ja kulttuuriministeriössä on käynnissä lakimuutokset, joiden myötä oppimisen tuen järjestelmä uudistuu sekä esi- ja perusopetuksessa. Esi- ja perusopetusta koskevien muutosten on tavoitteena astua voimaan 1.8.2025. Keskeisenä tavoitteena on siirtää tuen painopistettä varhaiseen ja oikea-aikaiseen tukemiseen. Uudistus lisää merkittävästi perusopetuksen kustannuksia. Oppimisen tuen uudistuksen kustannusvaikutuksiksi on arvioitu syksyn 2025 osalta 0,42 miljoonaa euroa.

Oppilasmäärien laskiessa jakotunteja ei tarvitse välttämättä määrällisesti lisätä ja silti niiden suhteellinen osuus kasvaa tai pysyy samana. Erityisopetusresurssin lisääminen yleisopetuksen kouluihin ei lisää kustannuksia, koska resurssia siirretään erityiskouluista yleisopetuksen kouluihin. Oppilasmäärän lasku ja jakotuntien pysyminen samalla tasolla mahdollistavat sen, että oppilaiden määrä opetustuntia kohden ei kasva.